

„MÍSTO PRO BOHA, MÍSTO PRO VŠECHNY“

Kamila Klingorová

Když se řekne posvátný prostor, většina lidí z evropského prostředí si pravděpodobně představí místo uzavřené zdí a plné náboženské symboliky: chrám, kostel, poutní místo nebo jinou stavbu vyhrazenou tichu, přísně definovanému rituálu a duchovnímu soustředění. Když během svého výzkumu navštěvuji křesťanské kostely a komunitní centra, často slyším formulace jako tu v nadpisu: „Místo pro Boha, místo pro všechny“. Nejen slova farářů, pastorů a církevních koordinátorů, ale hlavně každodenní fungování těchto míst ukazuje, jak vzdálená jsou běžné představě posvátného prostoru, protože i „v kostele se žije normální život“. Posvátný prostor nevzniká pouze skrze architektonické oddělení od „běžného života“, ale prostřednictvím vztahů, sdílených zkušeností, emocí, paměti a rituálů. Posvátnost tak není pevně danou vlastností prostoru, ale něčím, co se neustále vytváří, potvrzuje a proměňuje. Také proto je na obálce tohoto *Dingiru* posvátný prostor, který tvoří lidé a nikoli cihly.

Prolínání s každodenností přitom nemusí znamenat oslabování posvátnosti těchto míst, žitá každodennost ji naopak může posilovat různými formami rituálů a společných nebo osobních prožitků a aktivit. Posvátný prostor tedy má proměnlivé hranice (jak se pokouší vysvětlit v úvodním příspěvku **Kamila Klingorová**) a může vznikat skrze kolektivní prožitek a interakci nejen lidí, ale i krajiny, živlů, předků či božstev (třeba v podobě temazcalu, kterému se věnuje **Jan Kapusta**), stát se multifunkčním a flexibilním prostorem budoucnosti (jak popisuje **Anna Boučková** v případě česko-bratrského liturgického prostoru) a zároveň minimalistickým prostorem odrážejícím skromnost jeho obyvatel (což v reportáži z trapistického kláštera ukazuje **Tomáš Vojtíšek**), může vzniknout asociacemi a tělesným cítěním energií v přírodě (což popisuje na příkladu moderních slovenských pohanů **Michal Puchovský**), může být přenosný skrze tělesnou praxi a sociálně udržovaný (jako v případě tibetského buddhismu dle článku **Jana Bednáře**) či aktivní kolektivní činností strukturovaný (jak popisuje zednářské lóže **Jan Sušer**). Podobu sakrálního prostoru mohou mít i žitá pietní místa (jak je líčí **Martin Pehal**) nebo magický kruh v tradici západního esoterismu (o kterém píše v článku **Kateřina Hlaváčová**). Jayagurudeva dása v rozhovoru s **Jitkou Schlichtsovou** shrnuje, že „posvátný prostor (může být) všude – i v tramvaji a v metru, na cestě do školy, nebo do práce“. K tématu patří i dvě recenze (**Pavla Hoška** a **Pavola Bargára**) a „čtení“ na vnitřní straně obálky: vybrali jsme – jak jinak než – klasický text klasika religionistiky **Mircei Eliada**.

Posvátnost prostoru tak často nevychází pouze z místa samotného, ale z významů, které mu lidé přisuzují, z činností, které v něm vykonávají, a ze vztahů a emocí, které se k němu vážou. Protože i samotná představa posvátna se proměňuje – je méně oddělené od každodenního života a více utvářené sdílením a prožíváním. V českém prostředí, kde se větší část lidí nehlásí k tradičním náboženským institucím, ale k různým podobám alternativní spirituality, individuální religiozity či „něčemu mezi“, nabývá tato proměna zvláštního významu. Navíc posvátný prostor nemusí být trvalý, někdy vzniká jen na chvíli, během rituálu či společného setkání, a po jeho skončení se opět rozpouští v každodennosti. A právě tato proměnlivost a mnohoznačnost posvátného prostoru prostupuje texty v tomto čísle *Dingiru*. ■

OBSAH

Mimo rubriky

V relativní podřízenosti (**Zdeněk Vojtíšek**) 38

Zahraničí

Jak reformovat univerzitu al-Azhar (**Jan Kondrys**) 41

Burakumin: ne-lidé v japonské společnosti
(**Barbora Šindelářová**) 44

Téma

Hranice posvátnosti (**Kamila Klingorová**) 46

Posvátný prostor temazcalu (**Jan Kapusta**) 49

Hledání posvátného prostoru budoucnosti
(**Anna Boučková**) 52

Hory, lesy, háje? (**Michal Puchovský**) 55

Posvátnost bez pevného místa (**Jan Bednář**) 57

Pieta a posvátno v Praze (**Martin Pehal**) 59

Vykresat řád z chaosu (**Jan Sušer**) 62

Magický kruh jako posvátný prostor
(**Kateřina Hlaváčová**) 64

Minimalismus jako zrcadlo
(**Tomáš Benjamin Vojtíšek**) 67

Rozhovor s Jayagurudevou dásou

Kde zní mahámantra, vzniká posvátný prostor
(**Jitka Schlichtsová**) 68

Recenze

Klíč k pochopení dějin i současnosti států Zálivu
(**Attila Kovács**) 70

Boržičova výzva k proměně (**Pavel Hošek**) 71

Kostel jako místo pro společenství (**Pavol Bargár**) 72

Čtení

Posvátný prostor a sakralizace světa
(**Mircea Eliade**) 3. strana obálky

RNDr. **Kamila Klingorová**, Ph.D. (*1988), je sociální geogrfka zabývající se aktivitami pražských církví v rámci postdoktorského projektu v Sociologickém ústavu AV ČR, v. v. i.